

Opći uvjeti i

Upozorenje o rizicima za Ugovore za razliku (CFD)

Sadržaj

I. Opće informacije o Ugovorima za razliku u cijeni (CFD)	2
1. Terminologija.....	2
2. CFD-ovi su Izvedeni financijski instrumenti.....	2
3. Trajanje i mogućnost podmirenja	3
4. Početno pokriće.....	3
5. Financijska poluga i troškovi financiranja.....	3
6. CFD-ovi vezani na indekse i dionice	4
7. CFD-ovi vezani na kamatne stope i obveznice.....	4
8. CFD-ovi vezani na sirovine, energente i kovine.....	4
9. Cijena, raspon cijene	4
10. Nalozi s stop ograničenjem ili Stop nalozi (Stop Order)	5
11. Troškovi	7
12. Poslovna politika i ugovorne odredbe.....	8
II. Upozorenje o rizicima kod ugovora za razliku (CFD)	8
Rizici kod ugovora za razliku (CFD)	8
1. Opći rizici.....	9
2. Tržišni rizici i rizičnost špekuliranja	10
3. Troškovna rizičnost i oblikovanje cijena.....	12
4. Posebni rizici CFD-ova vezanih na dioničke indekse	14

I. Opće informacije o Ugovorima za razliku u cijeni (CFD)

1. Terminologija

Za CFD trgovanje možete birati sljedeće financijske proizvode:

- Dionice (npr. BASF, Goole itd.)
- Burzovne indekse (npr. DAX, S&P 500, Dow Jones itd.)
- Strane valute (npr. EUR/USD, EUR/JPY, AUD/CAD itd.)
- Sirovine (npr. zlato, srebro, nafta, itd.)
- Obveznice (npr. Američke obveznice, itd.)

Napomena: neki financijski proizvodi nisu dostupni kod svih posrednika.

CFD je ugovor između dvije strane, standardno definirane kao kupac i prodavač. Oni se obvežu ugovorom da prodavač plaća kupcu razliku u cijeni između trenutne cijene izabranog financijskog proizvoda i cijene koju je proizvod imao na kraju ugovornog razdoblja.

Kupac prilikom trgovanja CFD-ovima nema vlasništvo nad djelom proizvoda kao niti pravo na fizičku dostavu robe ili vrijednosnih papira, već samo sudjeluje u bilateralnom odnosu u kojem se razlike postižu na temelju gotovinskih plaćanja. Klijent je kod trgovanja CFD-ovima može biti kupac ili prodavač.

CFD trgovanje prati gibanje cijena i prilikom trgovanja predviđamo rast ili pad cijena. Duge pozicije predviđaju rast cijena. Kratke pozicije predviđaju pad cijena.

2. CFD-ovi su Izvedeni financijski instrumenti

Ugovori za razliku (CFD) su izvedeni financijski instrumenti i njihovo trgovanje se odvija izvan burzi. Svaka vrsta CFD trgovanja predstavlja pojedinačni ugovor između klijenta i posrednika. CFD ugovori nisu prenosivi niti standardizirani. Izdavač CFD-a, u ovom slučaju posrednik, je ugovorni partner klijenta. Klijent je ovisan o solventnosti posrednika.

CFD ugovorima se ne trguje na burzi iako su vezani na osnove financijske instrumente koji kotiraju na burzi. CFD može biti vezan i na burzovne indekse, sirovine ili na valute.

3. Trajanje i mogućnost podmirenja

CFD-ovi mogu imati određeno trajanje trgovanja ili neodređeno trajanje trgovanja. Svaki ponuđeni CFD od strane posrednika je neodređeno. Klijent ima mogućnost zatvaranja CFD transakcije u bilo kojem trenutku tijekom tog vremenskog razdoblja.

4. Početno pokriće

Konačan iznos provizija se izračunava na temelju trajanja držanja CFD-a. Klijent je dužan uložiti početno pokriće za pokrivanje potencijalnih gubitaka otvorenih pozicija koje se mogu pojaviti i s tim pokrićem predviđa mogućnost zatvaranja pozicije. Preostali iznos pokrića se nakon zatvaranja CFD-a prenosi na račun klijenta, čime se povećava njegova likvidnost. Početno pokriće potrebno za CFD-ove je znatno niže od pokrića potrebnog za "spot" transakcije, gdje udio takvog pokrića može dosegnuti čak do 100% vrijednosti financijskog proizvoda. Iznos početnog uloga određuju tržišni uvjeti, razina volatilnosti financijskog proizvoda i vrijeme trgovanja. Iznos početnog pokrića se može odrediti kao postotak vrijednosti ugovora ili je fiksna (vidi primjere izračuna točki u I.13).

5. Financijska poluga i troškovi financiranja

Posrednik dnevno objavljuje uvjete trgovanja. Informacije o posredniku su navedene u Općim uvjetima. Neophodno je znati da su CFD-ovi izvedeni financijski instrumenti s polugom. Čak i mali porast cijene može biti visok prinos u odnosu na razinu uloženog kapitala. I obrnuto, naravno, čak i mali pad cijene može značiti visoku razinu gubitka.

Definicija Poluge: to je odnos između uloženih sredstava i vrijednosti ukupnih ulaganja (vrijednost uloga / vrijednost ulaganja).

Primjer financijske poluge

Početno pokriće za trgovanje CFD ugovorom vezanim na indeks DAX (ugovorna vrijednost je 10 jedinica) je 3.600 €. Ako kupac odluči kupiti DAX na 7.200 bodova, vrijednost je 72.000 € (10 x 7.200 točki) početno pokriće je 3.600 € (početno pokriće = 360 * 10 ugovora). U tom slučaju koristimo polugu 20 puta (72.000€ / 3.600 €).

Takva poluga može ne proporcionalno i neposredno utjecati na financijski položaj klijenta. Klijent treba shvatiti kako CFD-ovi djeluju i upoznati rizike koji su povezani s CFD-ovima. Klijent treba biti svjestan da se samo mali postotak uloženog kapitala upotrijebi kao početno pokriće. U slučaju da klijent uloži cijeli kapital kao pokriće, čak i mala fluktuacije cijene u suprotnom smjeru od očekivanog može rezultirati gubitkom cijelog računa. Gubici mogu biti i veći od sredstava deponiranih na računu klijenta. U takvim slučajevima, klijenta se pozove k nadoplati računa.

6. CFD-ovi vezani na indekse i dionice

Kod trgovanja CFD-ovima na dioničke indekse kao izvedenih financijskih instrumenata (kao što su DAX, EURO STOXX50, S&P500, Dow Jones, itd ..), se špekulira kako na rast tako i na pad cijena dioničkog indeksa.

Vrijednost ugovora na CFD-ove indeksa je ovisna o samom indeksu. Tako ugovorna vrijednost za DAX može biti 1 euro, 5 eura ili 25 eura po točki DAX-a, i na primjer S&P500 indeksa 1 euro, 50 dolara ili 250 dolara po točki. Ugovorne klauzule varira brokera. Nedavne promjene su dostupne na internetskim stranicama posrednika.

Prilikom trgovanja CFD-ovima na domaćim ili međunarodnim burzama (kao što su Deutsche Bank, EON, Yahoo, Eni, itd), kao i kod izvedenih financijskih instrumenata se špekulira na pad ili na rast cijena dionica.

U primjeru da se CFD pozicija zadrži preko noći, to uzima u obzir isplatu dividende i bonusa, a istovremeno se izvede prilagodba za dividende. U slučaju da je pozicija i nakon isteka distribucijskog razdoblja još uvijek otvorena, klijentu CFD-a se isplati dividenda. Prodavač CFD-a dividendu plaća pod uvjetom da je pozicija još uvijek otvorena. Standardna vrijednost CFD ugovora vezanog za dionicu je jedna dionica na jedan CFD.

7. CFD-ovi vezani na kamatne stope i obveznice

Prilikom trgovanja CFD-ovima na kamatne stope i obveznice se u obzir uzima rast kao i pad cijena na tržištu kamatnih stopa i tržištu obveznica (kao što su Bund Future, T-Notes, T-Bonds, itd). Vrijednosti ugovora ovise o tržištima na kojima se trguje. Ugovorne odredbe mijenja posrednik. Nedavne promjene su dostupne na internetskim stranicama posrednika.

8. CFD-ovi vezani na sirovine, energente i kovine

Prilikom trgovanja CFD-ovima na tržištu sirovina, energije i kovina, u obzir se uzima rast kao i pad cijena na mjerodavnim tržištima (pšenica, bakar, nafta, zlato, srebro, itd).

Vrijednosti ugovora se mijenjaju ovisno o tržištu na kojem se trguje. Ugovorne odredbe mijenja posrednik. Nedavne promjene su dostupne na internetskim stranicama posrednika.

9. Cijena, raspon cijene

Posrednikova trgovačka platforma predstavlja trenutne cijene kao i njihovo kretanje. U skladu s ugovorom, posrednik klijentu nudi informacije o cijenama na osnovi trenutnih tržišnih uvjeta.

Prilikom toga klijent mora uzeti u obzir da se objavljene cijene na trgovačkoj platformi neprestano mijenjaju. Prilikom trgovanja klijent mora uzeti u obzir i raspon («spread») između kupovne ("bid") i prodajne ("ask") cijene.

Ask / Prodajna cijena - kotirajuća cijena, po kojoj klijent može kupiti svoj proizvod. Predstavlja najbolju tržišnu cijenu za izvršenje kupnje. Bid / Kupovna cijena - cijena po kojoj klijent može prodati svoj proizvod. Predstavlja cijenu po kojoj će se narudžba za prodaju izvršiti u bilo kojem trenutku. Običajno imamo između najviše prodajne i najniže kupovne cijene raspon, koji nastane zbog interesa prodavača da poveća zaradu i zbog interesa klijenta da nabavi željeni proizvod po najnižoj mogućoj cijeni. Polovica raspona otpadne prilikom kupnje, a druga polovica prilikom prodaje.

Primjer: raspon

Trguje se CFD-om vezanim na indeks DAX.

Pretpostavlja se da CFD vezan na indeks DAX ima raspon u visini 2 točke po ugovoru. Kod kupnje CFD-a sa zaključnom cijenom 7.200 točki s uključenim rasponom, obračuna se 7.201 točka (uključena je polovica vrijednosti raspona). Kod prodaje CFD-a sa zaključnom cijenom 7.225 točki, se obračunaju 7.224 točke (uključena druga polovica vrijednosti raspona).

Klijent treba biti svjestan da raspon predstavlja gubitak pri otvaranju pozicije. Cilj trgovanja je da se kroz pravilan razvoj cijena gubitak povрати, bez obzira je li pozicija kratka ili duga.

10. Nalozi s stop ograničenjem ili Stop nalozi (Stop Order)

Stop nalog je uvjetni nalog za kupnju ili prodaju, koji se izvrši na tržištu kada je dostignuta unaprijed određena cijena (Stop cijena). Predstavlja točku izlaska iz pozicije koja podliježe stupnju gubitka. Ne postoji garancija će se stop cijena i izlazna cijena podudarati odnosno biti jednake. Nije nužno da izvršimo stop nalog kada s pozicijom dosegemo stop cijenu. Važno je da ne brkamo značenja pojmova "stop cijena" i "izlazna cijena". Do iste vrijednosti među njima dođe samo u razdoblju kada tržišna cijena dostigne stop cijenu, a u trenutku izvršenja naloga ne dođe do promjene u kretanju cijene. Samo u ovom slučaju postaju stop cijena i izlazna cijena jednake.

Primjer: Stop cijena (kupnja)

Trguje se CFD-om vezanim na indeks DAX. Očekuje se rast cijena i zato se odlučimo za dugu poziciju.

Pretpostavljamo da ima CFD povezan na indeks DAX raspon od 2 točke. Pri kupnji CFD-a s izlaznom cijenom 7.200 točki, obračuna se 7.201 točka (uključena polovica vrijednosti raspona).

S ciljem zaštite od visokih gubitaka, odredimo 20 točki od izlazne cijene kao stop cijenu (tj. 7.180 (7.200-20)). Ako cijena krene suprotno od očekivanog, dakle realna cijena padne i dostigne razinu od 7.180 točki (granična vrijednost ili "mean rate"), nalog za prodaju CFD-a se izvrši automatski. Unatoč činjenici da imamo stop nalog, postoji nesigurnost da izlazna cijena odstupa od stop cijene što može biti uzrokovano tržišnim faktorima (kao što su vijesti, likvidnosti, itd).

Nalog za prodaju se izvrši pri vrijednosti 7.175 (mean rate), a obračunaju se 7.174 točke (uključena polovica vrijednosti raspona).

Izlazna kupovna cijena: 7.200 točki (mean rate)

Obračunata kupovna cijena: 7.201 točki

Cijena prodaje: 7.175 točki (mean rate)

Obračunata cijena prodaje: 7.174 točki

U ovom slučaju je vrijednost gubitka 26 točki, te prelazi zadanu maksimalnu vrijednost gubitka za 6 točki.

Primjer: Stop cijena (prodaja)

Trguje se CFD-om vezanim na indeks DAX. Očekuje se pad cijena i zato se odlučimo za kratku poziciju.

Pretpostavljamo da ima CFD povezan na indeks DAX raspon od 2 točke. Pri kupnji CFD-a s izlaznom cijenom 7.200 točki, obračuna se 7.199 točki (uključena polovica vrijednosti raspona).

S ciljem zaštite od visokih gubitaka, odredimo 20 točki od izlazne cijene kao stop cijenu (tj. 7.220 (7.200+ 20)). Ako cijena krene suprotno od očekivanog, dakle realna cijena naraste i dostigne razinu od 7.220 točki (mean rate), nalog za kupnju CFD-a se izvrši automatski. Unatoč činjenici da imamo stop nalog, postoji nesigurnost da izlazna cijena odstupa od stop cijene što može biti uzrokovano tržišnim faktorima (kao što su vijesti, likvidnosti, itd).

Nalog za kupnju se izvrši pri vrijednosti 7.225 (mean rate), a obračuna se 7.226 točki (uključena polovica vrijednosti raspona).

Izlazna prodajna cijena (otvorenje kratke pozicije): 7.200 točki (mean rate)

Obračunata prodajna cijena (otvorenje kratke pozicije) : 7.199 točki

Izlazna prodajna cijena (zatvaranje kratke pozicije): 7.225 točki (mean rate)

Obračunata prodajna cijena (zatvaranje kratke pozicije): 7.226 točki

U ovom slučaju je vrijednost gubitka 26 točki, te prelazi zadanu maksimalnu vrijednost gubitka za 6 točki.

U ovom slučaju imamo primer stop naloga s dinamičnom stop cijenom. U primjeru da je gibanje cijene primjereno, stop cijena se automatski prilagodi kretanju cijene. Prilagodbama slijede unaprijed određeni koraci.

11. Troškovi

Za svaku CFD transakciju (kupnja ili prodaja) se naplaćuje provizija od strane pružatelja CFD-a. Taj iznos se u cijelosti posreduje odnosno uplati društvu CM-EQUITY AG & Co. Financial services. Ovisno o financijskom instrumentu se visina provizije može odrediti kao postotak od vrijednosti transakcije ili kao određena vrijednost vezana na lot ili djelomični lot. Vrste i stope provizija su navedene na www.optimtrader.com.

Troškovi nastaju prilikom svakog otvaranja i zatvaranja pozicije, odvojeno i neovisno o tome je li transakcija izvedena od strane pravne ili fizičke osobe.

Primjer: pregled troškova

Navedene stope provizija se odnose samo za navedeni primjer i kako bi se olakšalo tumačenje. Aktualne važeće stope provizija su dostupne na www.optimtrader.com. Također, izračun ne uključuje potencijalne troškove i troškove upravljanja računa, kao niti troškovne obveze za poreze. Trošak vrijednosti CFD pružatelja je naveden, iako se ne naplaćuje posebno. Transakcijski troškovi se izračunavaju na temelju izlaznih cijena, a ne na temelju graničnih vrijednosti cijena.

CFD vezan na indeks DAX

Opazimo pozitivan signal za kupnju CFD-a vezanog na indeks DAX (duga pozicija). Na raspolaganju imamo 4.000 eura špekulativnog kapitala. Ulazna cijena je 7.200 točki. Kupimo 5 lotova (vrijednost jednog ugovora vezanog na DAX je 7.200 eura) i postavimo istovremeno stop 20 točki pod ulaznu cijenu. U primjeru da se stop nivo dosegne narudžba za prodaju se izvrši i pozicija zatvori. Pretpostavljamo da je izlazna cijena 7.180 točki.

Prilikom toga nastanu sljedeći troškovi:

1. Svi troškovi kod trgovanja CFD-om na indeks DAX:

(0,025%) - 7200 EUR X 5 ugovora X 0,00025 = 9 EUR

Više detalja možete naći u cjeniku trgovačke platforme OptimTrader.

4. Pokriće i gubitak

Kod CFD-a vezanog na indeks DAX se zahtjeva pokriće u visini 5% glede na vrijednost ugovora.

Skupno pokriće u gornjem primjeru iznosi 1800 EUR (7200 X 5 X 0,05).

Kod zatvaranja pozicije na stop razini smo realizirali 100 EUR gubitka (20 X 5 EUR).

Klijent ima na toj transakciji ukupni gubitak u vrijednosti od 109 EUR (svota: ukupno 100 EUR gubitka i 9 EUR troškova).

Važno: što je manja vrijednost osnovnog špekulativnog kapitala, veći je postotak izgubljene vrijednosti.

12. Poslovna politika i ugovorne odredbe

Detalji trgovanja CFD-ovima se odvijaju u skladu sa sporazumima sklopljenim između klijenta i posrednika. Oni su ključni za provedbu trgovanja. Za klijenta je izuzetno važno da je informiran o detaljima. U ovom dokumentu su prezentirane informacije opće naravi i namijenjene razumijevanju sadržaja i provedbe CFD trgovanja.

II. Upozorenje o rizicima kod ugovora za razliku (CFD)

Rizici kod ugovora za razliku (CFD)

Kod sklapanja ugovora na razliku, moramo biti svjesni rizika koji su prisutni. Trgovanje CFD-ovima se ne preporučuje u koliko klijent ne razumije sistem CFD trgovanja i nije upoznat s oblicima rizika. CFD ni je klasična investicija već špekulativna s vrlo visokim stupnjem rizika i koja može imati kao posljedicu znatne gubitke ili čak gubitke koji prelaze vrijednost kapitala. Jako je bitno da ste upoznati s mogućim rizicima i da ih razumijete.

1. Opći rizici

a) Rizik od značajnog gubitka

Kod trgovanja CFD-ovima investirani kapital nije osiguran od strane trećeg klijenta, kao što je na primjer praksa kod obveznica. Klijent sam preuzima odgovornost za gubitak i nema garancije za povrat gubitaka u cijelosti ili djelomično.

Gubitak kod trgovanja CFD -ovima nije nikakva iznimka i klijent treba biti svjestan da se to događa često. Postoji mogućnost da klijenta izgubi uloženi kapital u cijelosti ili čak da gubitak bude veći od vrijednosti ulaganja. CFD nije klasična već špekulativna investicija s vrlo visokim stupnjem rizika. Unatoč savjetima kvalificiranih menadžera za upravljanje imovine ili s praćenjem trgovačkih sistema drugih posrednika, rizike ne možemo ograničiti niti eliminirati.

b) Nema fizičke dostave

CFD transakciju nije moguće obaviti u smislu, da se dostavi izvedeni financijski instrument nakon plaćanja s gotovinom. Jedino moguće rješenje jest podmirenje gotovine za razliku u cijeni.

c) Kreditni rizik izdavača

Klijent mora shvatiti da pružatelj CFD izdavač i vlasnik CFD-a, a klijent samo ugovorni partner. CFD ugovor ne daje pravo klijentu na kupnju ili prodaju vrijednosnih papira na burzi i s time ovisno o kreditnoj sposobnosti pružatelja. U slučaju da pružatelj CFD-a nije u mogućnosti ispuniti svoje obveze, vjerojatnost neplaćanja zarade klijentu je vrlo visoka. Ove vrste rizika ne može se isključiti niti hedge transakcija jedan na jedan, koju provodi pružatelj CFD-a. Do nelikvidnosti pružatelja CFD-ova može doći zbog njegovih drugih poslovnih aktivnosti među kojima čak niti hedge transakcije nisu izuzete.

d) Nesigurnost stečaja CFD pružatelja

U slučaju insolventnosti pružatelja CFD-ova, klijent je u skladu sa Zakonom o stečaju u istom položaju kao i ostali vjerovnici. Imovina pružatelja CFD-ova se likvidira i razmjerno distribuira među svim vjerovnicima. To znači da se klijentov zahtjev može izvršiti djelomično ili uopće ne mora. Klijent ima garanciju da će zahtjev biti isplaćen.

e) Problem stranih država

Pružatelj i izdavač CFD-ova mogu imati mjesto poslovanja u inozemstvu. Nadležnost ugovora time spada pod zakon strane države, te u slučaju da dođe do spora, potonji se rješava u inozemstvu. Kao rezultat toga mogu biti teško provodljive zakonske procedure, što se u konačnici može odraziti u obliku vrlo visokih troškova.

f) Sukob interesa kod pružatelja/izdavača CFD-ova

Interes podmirenja

S provizijama se susrećemo prilikom svake transakcije. U interesu primitka provizije umjesto klijenta, može se dogoditi, da pružatelj CFD-ova posredno ili neposredno preporučuje izvedbu transakcije i na taj način poveća svoju zaradu.

Sukob interesa koji proizlazi od strane Ugovornog partnera klijenta

Pružatelj CFD-ova je kao izdavač CFD-ova je sa svojim ugovornim obvezama ugovorni partner svojim klijentima. Zarada klijenta tako znači gubitak za pružatelja CFD-a. Možemo zaključiti da pružatelj CFD-ova ima u interesu smanjenju svog gubitka na račun smanjenja klijentove zarade. Pružatelj CFD-ova također može zaštititi svoje investicije, ali zbog sukoba interesa nastavlja trgovanje u smjeru interesa klijenta.

2. Tržišni rizici i rizičnost špekuliranja

a) Neočekivani rizik gubitka

Trgovanje CFD-ovima može biti izloženo riziku u kojem gubitak može biti jednak vrijednosti pokrića u cijelosti. Odlučujući faktor prilikom toga jest razlika između stop cijene i izlazne cijene. U slučaju visokih volatilnosti cijena, ove dvije cijene mogu biti potpuno drugačije, što može dovesti do gubitka koji je jednak ili čak prelazi iznos zahtjevanog pokrića.

U slučaju da se to dogodi potrebna su dodatna sredstva za pokriće. Posrednik će tražiti od klijenta da uplati dodatna sredstva i u koliko ih klijent ne osigura, CFD račun će se zatvoriti. Ako likvidna sredstva na klijentovom CFD računu nisu dovoljna za pokriće gubitaka, klijent je dužan podmiriti gubitke iz drugih izvora svoje imovine. To naravno može dovesti klijenta u potrebu za dodatnim zaduživanjem. Da bi se to spriječilo izuzetno je važno da klijent razumije trgovanje CFD-ovima i da je svjestan rizika prilikom trgovanja CFD-ovima. Ni pod kojim uvjetima se trgovanje CFD-ovima ne bi trebalo provoditi pokrićem od kredita. To je važno jer troškovi na temelju kamata i provizija proizlaze čak i nakon nastalog gubitka i klijent ih je dužan podmiriti sa drugim izvorima svoje imovine. Ako klijent nema druge izvore imovine, obveza namirenja gubitka ga može dovesti do osobnog stečaja.

b) Povećanje rizika koji proizlaze iz početnih gubitaka

Kako bi pokrili gubitak pokrića cijelosti samo uz pomoć trgovačkih tehnika CFD-ovima trebalo bi se dogoditi gotovo nevjerojatno kretanje cijena prema gore u odnosu na osnovnu cijenu. Na taj način bilo bi moguće riješiti gubitak i vratiti se na polaznu točku pokrića. Međutim takav rast cijena je skoro nemoguć. Dodatnim CFD transakcijama se samo uzrokuju dodatni gubitci koji se zbrajaju sve do točke kada se gubitak pokrića više nije moguće izbjeći. To je opće načelo kojeg ne mogu promijeniti niti jako povoljni početni rezultati.

c) Rizik financijske poluge

Klijent mora biti svjetan da su CFD-ovi izvedeni financijski instrumenti s polugom. I samo mali dio vrijednosti ugovora je namjenjen pokriću. Višekratnik tog pokrića se može prenijeti na transakciju – to jest polugu koja ima visok stupanj rizika. Primjer: CFD vezan za određenu dionicu zahtijeva pokriće od 10% vrijednosti ugovora koja je dovoljna za pokrivanje razlike u cijeni za 10%, ako imamo primjer kretanja u negativnom smjeru odnosno u suprotnom smjeru na očekivanja klijenta. S time je već klijent na točki gubitka pokrića u cijelosti. Transakcijske troškove još nismo oduzeli. Klijent mora znati da će daljnje kretanje cijena u suprotnom smjeru od očekivanog rezultirati dodatnim gubicima. Što je pokriće manje u odnosu na vrijednost ugovora, veća je poluga. Tada čak i mala promjena cijene može dovesti do gubitka pokrića u potpunosti. Visoka financijska poluga u kratkim pozicijama ima visok stupanj rizika čak i kada je kretanje cijena sasvim normalno.

d) Rizik uporabe osiguranja

Postavljanje stop cijene preblizu početnoj cijeni može dovesti do prijevremenog zatvaranja pozicije, iako je kretanje cijene i dalje u okviru njihajućeg raspona. To je osobito česta pojava na brzo volatilnim tržištima. Kako bi se onda postigla ciljna vrijednost, ponovno se obavi kupnja po cijeni koja nije više toliko povoljna. Iako je druga transakcija uspješna, to nije garancija da smo spriječili gubitak prve transakcije kao i troškove koji su prilikom toga nastali.

e) Valutni rizik

Zbog volatilnosti na valutnim tržištima, možemo očekivati dodatne rizike vezane za strane valute ili u primjeru da je CFD objavljen u drugoj valuti (kao što su CFD-ovi povezani na indeks S&P500).

f) Određivanje cijene

Cijena se odredi glede na tržište na kojem se CFD-ovima trguje, te se odredi u skladu s važećim zakonima.

g) Brze promjene cijena

Do brzih promjena u cijenama može doći zbog nekoliko razloga (na primjer objava vijesti na tržištu). To se može dogoditi za kao i izvan vremena trgovanja (preko noći ili vikenda). U slučaju da dođe do promjene izvan razdoblja trgovanja, događa se da nova početna cijena snažno odstupa od zadnje cijene. Mogućnosti da tada zatvorimo poziciju nemamo i zato takvi skokovi cijena mogu izazvati ozbiljne gubitke.

h) Raspon cijene

Veći raspon cijena se može dogoditi zbog posrednika ili zbog naknada koje se odnose na transakcije. Sve to smanjuje zaradu klijenta. Zbog povećane aktivnost trgovanja gubitci mogu biti još veći. Raspon cijene je uvijek gubitak za klijenta. Špekulacije s troškovima je prilika da se gubitak nadoknadi već prije same početne točke.

3. Troškovna rizičnost i oblikovanje cijena

a) Transakcijski troškovi

Pri odabiru ulaganja se uzimaju u obzir troškovi koji nastaju i utječu na ishod transakcije. Klijent mora biti upoznat sa svim povezanim troškovima kada se odluči ulagati jer troškovi posrednika kao i troškovi drugih financijskih institucija imaju negativan utjecaj na financijski rezultat ulaganja.

b) Nepoštivanje troškova privatnog ulagača

Svi troškovi povezani s CFD trgovanjem smanjuju konačni rezultat. Posebno je to slučaj kod CFD-ova vezanih na dioničke indekse koji odgovaraju na kretanju dionica na burzama. Kako su cijene na burzama određene glede na aktivnost trgovanja po tečaju, transakcijski troškovi privatnih špekulanata su odvojeni i nisu uključeni u izračun troškova. Procjene tržišta uzimaju u obzir samo aspekti i rizike vezane uz profesionalno trgovanje. Troškove koji proizlaze iz privatne špekulacije nosi klijent sam. Takvi troškovi mijenjaju ukupnu strukturu obračuna kao i politiku konverzije. Potrebna je veća razlika da se ostvari zarada jednaka zaradi pri običnim poslovima. Što su veći transakcijski troškovi, manja je mogućnost zarade sve dok se ona u visinama transakcijskih troškova potpuno ne izgubi. Pozitivna razlika je u slučaju ponavljajućih špekulacija skoro nemoguća, unatoč činjenici da je zarada generirana već na samom početku.

c) Sukob interesa

Kada je riječ o provizijama izvršenih transakcija susrećemo se s sukobom interesa između pružatelja CFD-ova i klijenta. Budući da svaka transakcija pružatelja predstavlja zaradu i to u interesu mu je što veći broj transakcija, čak i ako je to iz perspektive klijenta potpuno besmisleno. Za takve ekonomski besmislene transakcije brojnih ulazaka i izlazaka je značajno da je apsolutna vrijednost transakcijskih

troškova previsoka u odnosu na učinkovitosti tržišta odnosno rezultat trgovanja. Događa se da je granična vrijednost gubitka postavljena preusko u odnosu na očekivane stope kretanja cijena (stop nalog). To uzrokuje brze više ulazaka i izlazaka, što naravno rezultirala nizom novih troškova i kapital se istroši bez utjecaja da se spriječi gubitak.

Takav sukob interesa je također moguć u slučaju trgovanja pravnih osoba.

d) Specifični rizik dnevnog trgovanja

Dnevno trgovanje uključuje kratke pozicije i odnosi se na trgovanje unutar dana. Otvorena pozicija se zatvori na isti dan. Može se dogoditi da se u slučaju prepoznavanja signala ili trenda ista pozicija otvori i zatvori nekoliko puta u istom danu (primjer "intraday").

Čak i mala promjena u cijeni kratke pozicije kod dnevnog trgovanja može dovesti do velikih gubitaka. Zajedno s tržišnim rizikom, klijent mora uzeti u obzir rizik od rasta troškova povezanih s rastućim brojem brzih transakcija. Transakcijski troškovi predstavljaju uvijek gubitak i u većini slučajeva predstavljaju provizije koje se plaćaju posredniku ili drugih srodnim financijskim institucijama.

Poslovanje tako kratkoročne prirode može biti na račun velikog broja transakcija i već u jednom samom danu izazvati potpuni preokret klijentovog portfelja. Također, s obzirom na visoke povezane troškove. Troškovno opterećenje ima za posljedicu brzu potrošnju kapitala klijenta. To je još posebnija značajka tržišta s niskim volatilnostima, gdje zarada ne može biti tako visoka da bi mogla spriječiti gubitak.

Iako to nije svrha posrednika, u kratkoročnim transakcijama postoji i rizik prikupljanja troškova. Za dnevno trgovanje je karakterističan velik broj transakcija a s time i veći troškovi. Povoljni uvjeti na tržištu su profitabilni samo onda kada kretanje cijena može nadoknaditi gubitak. Kretanje cijena je kratkog roka ograničeno. Da bi ostvarili pozitivan rezultat pri kupnji i prodaji presudna je detaljna analiza podataka. Ipak, ne postoji jamstvo da je klijent na pravoj strani.

Tržišni rizik predstavlja kretanje cijene u suprotnom smjeru od očekivanog. U tom slučaju je potrebno da se pozicija zatvori kako bi se spriječio gubitak. Predstavlja oblik zaštite koja može spriječiti gubitak pokrića u cijelosti ili spriječiti gubitak koji premašuje vrijednost pokrića.

Kod gubitka nije nužno da se izgubi pokriće samo bilo zbog neuspjele transakcije ili zbog visine troškova, već je prisutna i vjerojatnost da vrijednost gubitka prelazi vrijednost uloženog kapitala. I ako klijent nije u mogućnosti podmiriti gubitke može doći do osobnog bankrota. Zatvaranjem pozicija se rizik od gubitka ne isključuje budući da zatvaranje pozicije aktivira nastanak novih poslova, a s time i veće troškove. Da bi bio račun klijenta pozitivan moraju sve naknadne transakcije biti provedene u smjeru da se pokriju troškovi, gubitci i troškovi prošlih transakcija. Ako su bili početni gubitci preveliki ovaj zadatak je gotovo nemoguć. Upravo zbog svega toga je iznimno važno da klijent produbi svoje

znanje o dnevnom trgovanju, tržištima vrijednosnih papira, tehnikama trgovanja i strategijama, znanje o izvedenim financijskim instrumentima, a također je vrlo važno da vjeruje posredniku u vezi s tržnim signalima. Klijent treba biti svjestan da se na tržištu igra sa stvarnim profesionalnim trgovcima koji imaju veće financijsko znanje i iskustvo.

Trgovanje kratkih pozicija sa CFD-ovima ima dodatne rizike.

4. Posebni rizici CFD-ova vezanih na dioničke indekse

CFD-ovi podliježu rizicima koji su inače tipični za izvedene financijske instrumente. Istaknuti ćemo samo neke posebnosti. Dionički indeksi su povezani s dionicama kao i sa rizicima koji se odnose na dionička tržišta.

a) Rizik Zadržavanja dionica poduzeća

Indeks se temelji na tečaju dionica i dionica predstavlja udio u nekom društvu. Ekonomski čimbenici i situacije u samom društvu utječu na stanje društva u odnosu na druga društva na tržištu. Ti faktori određuju vrijednost društva, a s time vrijednost tečaja na burzi. Poduzeće nema interesa da zadržava dionice. Formule za uspjeh nekog društva na dioničkom tržištu nema. Kretanje cijena je usko povezano s ekonomskim uspjehom društva.

b) Rizik promjene cijene

Nepredvidljiva volatilnost je također jedna od karakteristika kretanja cijena dionica. Bez ikakvih objašnjenja se pojavljuju razdoblja rasta i pada cijena zajedno s cijenama tečajeva. Na kretanje cijena utječu razni čimbenici. To mogu biti dugoročni, srednjoročni i kratkoročni čimbenici. Svima je zajedničko da se ne mogu predvidjeti. Tu su i opći čimbenici koji utječu na cijene burzovnih tečajeva. Istodobno opći čimbenici utječu na poslovanje cjelokupne burze ili samo na određene industrijske sektore (tržišni rizik). Dakle, sve to neposredno utječe na vrijednost poduzeća koja kotiraju na burzi.

c) Dividendni rizik

Visina dividende je uvjetovana uspješnošću društva. Ako poduzeće ostvaruje zaradu dividende se isplaćuju vlasnicima dionica. Može se dogoditi i da dividende nisu plaćene. Dividende isplaćene u prethodnim godinama nisu indikator za isplatu dividendi u budućnosti.

d) Rizik oblikovanja cijena i psihologija tržišta

Prilikom oblikovanja cijena dionica, osim vrijednosti društva u obzir se uzima i stopa inflacije, kamatne stope banaka i drugi ekonomski čimbenici koji pozitivno ili negativno utječu na burzovno poslovanje. Spomenuti čimbenici su ključni za određivanje tržišne vrijednosti standardnih dioničkih tečaja.

Većina odluka na burzama nema racionalnu osnovu i cijene nisu tržišno formirane samo na osnovi ponude i potražnje. Naročito iracionalni čimbenici kao što su mišljenja, želje i psihologija ponašanja mase su presudni kada se korisnici odlučuju na kupnju / prodaju. Isto tako opće stanje na tržištu, mišljenja vodećih menedžera (ili analitičara), posljedice primjene tržišnih pristupa, naglašavanje trenda, globalizacija tržišta i opći društveni događaji su čimbenici koji utječu na cijenu tečajeva i nemaju racionalnu osnovu. Sve to može imati utjecaj na pad cijena za dvoznamenkasti postotak, i bez činjenice da društvo nije imalo nikakve negativne promjene u svom poslovanju.

e) Likvidnosni rizik

Poznamo također zatvorena tržišta s niskim, nepoštenim cijenama, oblikovanim umjetno i ne tržišno. Iste osobine se prenose i na drugorazredne dionice. Na zatvorenim tržištima je upravo zbog nepovoljnih uvjeta prodaje krug potencijalnih kupaca oskudan, a cijene su još više sklone utjecajima manipulacije.

f) Isključenje iz indeksa

Za dioničko društvo postoji mogućnost isključivanja iz indeksa. To se može dogoditi i nakon kupnje CFD-a. Moguće je da isključenjem društva padne njegova vrijednost u odnosu na vrijednost koju je imalo u indeksu. Isključenje društva također može utjecati na vrijednost indeksa.

5. Nepredviđeni rizici

Navedeni rizici su i dalje prisutni. Ove rizike nije moguće u potpunosti isključiti čak niti korištenjem tehničke opreme ili softvera. Sve izjave drugih osoba glede na izdano upozorenje o riziku (savjetnika, stručnjaka, itd.), pa čak i obećanja o zaradi su nevažeća i predstavljaju neovlašteni čin. U slučaju da se takvo neovlašteno ponašanje otkrije, molimo Vas da nas upozorite. Izuzetno je važno da se sa upozorenjima o riziku upoznate te ih razumijete.